

Inhoudsopgave

Artikelen

Regelovertreding als voorspeller van incidenten in de chemische industrie <i>Ellen Wiering, Arjan Blokland, Marieke Kluin, Wim Huisman & Marlijn Peeters</i>	3
Afketsende of gedeelde verbeeldingswerelden? Kijkervaringen van moslimjongeren en politiestudenten met ISIS-video's en Hollywoodfictie in Nederland <i>Heidi de Mare, Sigrid Burg, Gawie Keyser, Dick de Ruijter & Gabriël van den Brink</i>	25
Over een grens: Nederlandse vondelingen uit of naar het buitenland <i>Kerstin van Tiggelen</i>	45
Call for papers Themanummer 'burgeropsporing' (2020/2)	67
Summaries	68
Auteursgegevens	70

Over een grens: Nederlandse vondelingen uit of naar het buitenland*

Kerstin van Tiggelen

Binnen de groep Nederlandse vondelingen is in 28% van de gevallen sprake van migratievondelingen: kinderen die vanuit het buitenland in Nederland te vondeling worden gelegd en kinderen die vanuit Nederland in het buitenland te vondeling worden gelegd. Grensoverschrijdend te vondeling leggen kan worden gezien als een, volgens de rationelekeuzetheorie, bewust streven om de opsporing te bemoeilijken. Tegelijkertijd is er een belang om niet op te vallen. Voor vondelingleggers zijn daarom locaties aantrekkelijk die door het ontbreken van effectief toezicht, binnen de criminologische gelegenheidstheorie aangeduid met guardianship, hun identiteit beschermen. Hoe onbekender een omgeving echter, hoe lastiger het is om zichtbaarheid te vermijden. Deze studie is een exploratieve analyse van de afstand tussen de woon- of bevallingslocatie en de leglocatie van grensoverschrijdende vondelingen. De resultaten worden vervolgens vergeleken met de afstanden bij binnenlandse vondelingen.

1 Inleiding

Van de Nederlandse vondelingen waarover de media berichten blijkt in een deel van de zaken sprake te zijn van kinderen die vanuit het buitenland in Nederland zijn neergelegd, en van kinderen die vanuit Nederland in het buitenland zijn neergelegd. Analyse van vondelingendossiers over de periode 1970 tot en met 2017 resulteert in 28% van deze grensoverschrijdende vondelingen, de zogenoemde migratievondelingen.

Dit artikel gaat uit van de veronderstelling dat vondelingleggers in het algemeen op zoek gaan naar een locatie die, door het ontbreken van effectief toezicht, hun herkenbaarheid verkleint en daarmee hun identiteit beschermt. Grensoverschrijdend te vondeling leggen kan in dit licht worden gezien als een streven om ontdekking te ontlopen. Kan er echter wel een rationele keuze worden verondersteld? Hoe groot is die grensoverschrijding: er net overheen of juist aanzienlijk landinwaarts? En is een afstandselement alleen van toepassing op migratievondelingen of ook op vondelingen die in Nederland zijn geboren en te vondeling zijn gelegd, de zogeheten thuislandvondelingen? Relevante vragen, want meer inzicht in deze variabelen kan de richting van de opsporingsactiviteiten ondersteunen.

* Met dank aan Joanne van der Leun, hoogleraar Criminologie (gespecialiseerd in migratie en mensenhandel) en decaan van de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden voor het becommentariëren van een eerdere versie van dit artikel.

1.1 *Het te vondeling leggen in bredere context*

Het is goed om ons te realiseren dat het te vondeling leggen niet een op zichzelf staand verschijnsel is. Het is een van de gedragsalternatieven buiten de wettelijke mogelijkheden om wanneer een vrouw een kind niet kan, mag of wil houden. Als andere belangrijke opties worden gezien babydoding (neonaticide) en – in Nederland sinds de oprichting van de vondelingenkamers door Stichting Beschermde Wieg sinds 2014 min of meer geïnstitutionaliseerd – anoniem afstand doen.¹ Deze stichting voerde gesprekken (2018: 7) met vrouwen die onder meer aangeven ‘dat zij zelf dan wel hun partner hun baby hebben gedood’ (= neonaticide) of van plan waren om hun ‘baby op een onveilige plek achter te laten na geboorte’ (= te vondeling leggen). Ook de politiek erkent de samenhang van deze handelingen, zo blijkt uit de brief die minister Dekker (minister voor Rechtsbescherming) op 29 april 2019 aan de Kamer zond. Daarin wordt bevallen onder geheimhouding in dezelfde context geplaatst als het te vondeling leggen en het in hulpeloze toestand achterlaten. Minder bekende alternatieven zijn zusmoederschap (baby wordt aangegeven als het nieuwe broertje/zusje binnen het eigen gezin en ziet zijn moeder als zijn zus, waarschijnlijk veelal verklaard als het ‘nakomertje’), en illegale opnemings (baby wordt aangegeven als het nieuwe kind in een ander gezin).

1.2 *Strafrechtelijke kaders*

Te vondeling leggen is al ten minste sinds de Middeleeuwen strafbaar in Nederland (Van Tiggelen, 2018); zelfs toen Napoleon in 1811 via een keizerlijk decreet gelastte dat elk departement een vondelingenhuis met vondelingenluik opende, bleef het op deze manier afstand doen zelf strafbaar. In het hedendaagse strafrecht is het te vondeling leggen van een kind strafbaar gesteld onder titel XIII Misdrijven tegen de burgerlijke staat (art. 236) en titel XV Verlating van hulpbehoevenden (art. 255 t/m 260) Wetboek van Strafrecht (hierna: Sr). De twee meest essentiële bepalingen betreffen verduistering van staat en in hulpeloze toestand brengen of laten:

Artikel 236 lid 1 Sr

Hij die door enige handeling opzettelijk eens anders afstamming onzeker maakt, wordt, als schuldig aan verduistering van staat, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren of geldboete van de vierde categorie.

Artikel 255 Sr

Hij die opzettelijk iemand tot wiens onderhoud, verpleging of verzorging hij krachtens wet of overeenkomst verplicht is, in een hulpeloze toestand brengt of laat, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.

1 Bij neonaticide is sprake van het actief uitvoeren van levensbeëindigende handelingen of het nalaten van levensreddende handelingen buiten een medische context op jonggeborenen met een leeftijd tot 24 uur (Resnick, 1969, 1970).

In de ons direct omringende landen gelden vergelijkbare bepalingen die het verza-ken van de zorgplicht en/of het verlaten strafbaar stellen: Duitsland (§169, §170, §171 en §221 StGB), België (art. 423 Sw), en het Verenigd Koninkrijk (section 27 van de Offences against the Person Act 1861). Voorts bepaalt ook het Internatio-naal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, kortweg IVRK (Verenigde Naties 1989), dat een kind het recht heeft '[...] zijn of haar ouders te kennen en door hen te worden verzorgd'.

1.3 Onderzoeksvraag

Mede gezien deze strafrechtelijke context neemt dit artikel als uitgangspunt dat degene die zich van een kind wil ontdoen, ernaar streeft om niet opgemerkt te worden. Een dergelijk streven veronderstelt een zekere beslissings- en hande-lingsvermogen. Dit onderzoek richt zich op twee vragen:

- 1 Leidt de rationele keuze van vondelingleggers bij migratievondelingen tot een legplaats vlak over de grens (om zo min mogelijk op te vallen), of juist verder landinwaarts (om bijvoorbeeld de grensoverschrijding te maskeren)?
- 2 Is er sprake van een vergelijkbare afstandskeuze door vondelingleggers bij thuislandvondelingen?

2 Theoretisch kader

2.1 Rationelekeuzetheorie

Volgens de rationelekeuzetheorie ligt er aan menselijk handelen op enig moment een rationele afweging van kosten en baten ten grondslag – terminologie die nog herinnert aan de oorsprong binnen de economische wetenschappen (Becker, 1968). Forensisch onderzoek naar de psychische toestand van neonaticidever-dachten (n=30) wijst uit dat er bij 93,33% van de in het onderzoek betrokken vrouwen sprake is van een psychische stoornis (De Wijs-Heijlaerts, 2019: 144). Zo doet zich in bijna alle onderzochte zaken een ernstig verstoord realiteitsbesef voor, zoals ontkenning van de zwangerschap, of baby's niet als levend wezen zien. Echter, in slechts 4% kan de stoornis worden gediagnosticeerd als een psychose (ibid.: 145). Volgens de Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (dsm) – de meest wijdverspreide aanvaarde nomenclatuur die wordt gebruikt door klinici en onderzoekers voor de classificatie van psychische stoornissen – worden bepaalde vormen van deze stoornis geassocieerd met onder meer avolitie: het onvermogen om initiatief te nemen of een gebrek aan motivatie om een begonnen taak te voltooien (American Psychiatric Association, 2013). In 96% van de gevallen heeft de stoornis hierop dus geen betrekking. Een zeker beslissings- en handelingsvermogen wordt eveneens gezien door de rechtsprekende instantie. Van de dertig strafzaken zijn er zeven geseponeerd, drie vrijgesproken of veroor-deeld voor een ander feit, terwijl er twintig hebben geleid tot een veroordeling met betrekking tot het veroorzaken van de dood van het slachtoffer (De Wijs-Heijlaerts, 2019: 162). Daarbij is in vijf zaken (25%) gemeend dat de verdachte het tenlastegelegde volledig was toe te rekenen, in veertien zaken (70%) dat het tenlastegelegde in verminderde mate was toe te rekenen, en in één zaak (5%) dat

het tenlastegelegde niet was toe te rekenen (ibid.: 163). Op basis van het forensisch onderzoek en de uitspraken van de rechtbank kan worden aangenomen dat er in de meeste neonaticidezaken dus wel degelijk een rationele afweging tussen leven en dood (door het actief uitvoeren van levensbeëindigende handelingen of het nalaten van levensreddende handelingen) mogelijk is. Zelfs wanneer deze keuze vluchtig of onder invloed van sterke emoties wordt gemaakt – elementen die bij het oorspronkelijke economische model minder van toepassing zijn – wordt deze vanuit criminologisch oogpunt nog steeds als een rationele keuze aangemerkt (Cornish & Clarke, 2014: x).

Gezien de nauwe verwantschap tussen het te vondeling leggen en neonaticide, zoals betoogd in de inleiding, wordt in dit artikel aangenomen dat er bij een bevalling die leidt tot het te vondeling leggen, vergelijkbare mentale mechanismen optreden als bij een bevalling die leidt tot babydoding. De *trade-off* speelt zich in de laatste situatie alleen af tussen de opties samen met de baby naar buiten treden (bijvoorbeeld door medische hulp te zoeken of aangifte te doen bij de Burgerlijke Stand), of de baby alleen in de openbaarheid brengen (al dan niet op een zichtbare plek). Te vondeling leggen is de resultante van de tweede optie en omvat evenals de andere optie volgens de rationelekeuzetheorie (Cornish & Clarke, 1986) één of meer gepercipieerde nadelen ('kosten') en/of gepercipieerde voordelen ('baten').

Een van de keuzes in de context van het te vondeling leggen is de afstand tussen de bevallingslocatie en de leglocatie van het kind. Een leglocatie kan zodanig worden gekozen, dat deze het herleiden tot de bevallingslocatie bemoeilijkt. Tegenover deze baat staan diverse kosten. Een belangrijk kostenaspect vormt een pijnlijk kraambed.² In dat kader moet specifiek de grensoverschrijdende vondelinglegger bovendien eerst nog de afstand van de woonplaats naar de grens afleggen; de prijs bestaat hier dus uit (groter) fysiek lijden. Overigens geldt deze variabele alleen bij (1) jonggeboren vondelingen die (2) door de recent bevallen moeder zelf te vondeling worden gelegd (3) voor zover de bevallingslocatie zich niet dicht bij de grens bevindt. Omdat dit onderzoek ook oudere vondelingen omvat, wordt de mogelijke invloed van een recent kraambed buiten beschouwing gehouden als variabele voor de reisafstand.

Daarnaast is er een geografische grens die overgestoken moet worden. De criminologie gaat ervan uit dat de kosten-batenafweging niet alleen is gericht op de gevolgen van een daad (zoals de kans op straf en sociale uitsluiting), maar ook op de waarschijnlijkheid van slagen van een daad (zoals de kans om niet betrappt te worden). Guardians zijn hierbij een factor van belang, niet in de vaak gebruikte

2 Uit het overzicht van naoorlogse vondelingendossiers dat het NIDAA heeft samengesteld, blijkt dat vrijwel alle vondelingen worden geboren zonder medische hulp (spontane bevalling), waarbij de moeder de bevalling in eenzaamheid doorloopt. Er is dus in principe geen sprake van een keizersnede of een vaginale bevalling met vacuüm- of tangverlossing (hier aangeduid met 'medische verlossing'). In een studie onder 1.573 moeders is de pijnervaring geïnventariseerd in de periode direct na een medische bevalling en na een spontane bevalling (Declercq e.a., 2008: 19). 73% van de vrouwen die een spontane vaginale bevalling hadden ondergaan, meldt een pijnlijk perineum (bilnaad tussen vulva en anus), 28% urineproblemen, 31% darmproblemen en 78% fysieke uitputting.

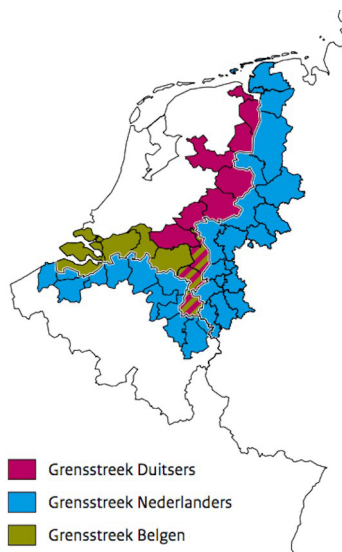
betekenis van voogd, maar meer als getuige, waarnemer. In de preventieve beveiliging worden hiervoor onder meer camera's, bewakers of politie ingezet. Maar ook 'gewone' mensen kunnen onbewust guardianship uitoefenen, doordat zij door hun aanwezigheid een misdrijf voorkomen of herkennen. Een belangrijker scheiding dan de geografische grens is daarom de sociaal-culturele grens (Farley e.a., 1978; White, 1986): hoe verder landinwaarts op vreemd grondgebied, hoe eerder een vreemde taal of zelfs afwijkend accent opvalt; hetzelfde risico geldt voor cultuur- en streek/landgebonden tokens, zoals kleding en nummerplaten. De kosten van een legplaats verder van de woonplaats bestaan hier dus uit het inleveren op onopvallendheid. Anders gezegd: hoe dicht bij 'huis', des te succesvoller de gelegenheid wordt gepercipieerd te zijn. Binnen de rationelekeuzetheorie is de gelegenheidstheorie (Cohen & Felson, 1979; Felson, 1997) gebaseerd op deze specifieke baat. Deze theorie omvat de veronderstelling dat het niveau van de criminaliteit afhangt van de aanwezigheid van potentiële daders, de aanwezigheid van geschikte doelwitten en de afwezigheid van voldoende sociale bewaking. Naar de context van dit onderzoek vertaald, betekent dit de aanname dat de afstand tussen bevallingslocatie en legplaats naast de aanwezigheid van een vondinglegger en een kind, vooral wordt beïnvloed door een sociaal-culturele grens.

2.2 Onderzoeksvraag

De variabele 'sociaal-culturele grens' leidt tot de veronderstelling dat de vondinglegger een leglocatie kiest binnen de sociaal-culturele habitat: het gebied dat zich uitstrekt tot aan de sociaal-culturele grens. Voor een thuislandvondeling ligt het startpunt op de bevallingslocatie en wordt de sociaal-culturele habitat begrensd geacht door stad of streek. Voor de pleger van vondelingenmigratie is het startpunt voor de verkenning van een geschikte leglocatie de grensovergang; de sociaal-culturele habitat bestaat vanaf daar uit de buitenlandse grensstreek, omdat daar grensoverschrijdend verkeer immers gebruikelijk is. Zo kijkt niemand op van een Duitse kentekenplaat in Roermond of een Belgische in Breda, of van Nederlandse auto's in respectievelijk Aken of Antwerpen. De afbakening van de grensstreek (figuur 1) is gebaseerd op de Europese standaard voor gebiedsindelingen nuts-3; in Nederland zijn dat corop-regio's, in Duitsland Kreisen en in België arrondissementen.

2.3 Grensoverschrijdende kindermigratie

Migratievondelingen vormen een aparte categorie binnen de kindermigratie. Kindermigratie komt wereldwijd in vele gedaantes voor. Denk aan reguliere im- of emigratie waarbij het kind deel uitmaakt van de verhuizing van de ouders of als alleenstaande minderjarige asielzoeker (AMA) migreert. Er zijn ook grensoverschrijdingen waarbij primair het kind centraal staat, zoals interlandelijke adoptie (via draagmoederschap of uit een instelling) waarbij wensouders het kind in het geboorteland ophalen. Daarnaast is er de kwestie van kindersmokkel en kinderkhandel, waarbij kinderen voor arbeid, orgaandonatie, bedelarij of prostitutie worden verkocht (Bagheri, 2016: 242). Er bestaan aanwijzingen dat deze praktijken ook in Europa plaatsvinden (Europol, 2016: 10; Kaandorp & Blaak, 2013). Zowel

Bron: Planbureau voor de Leefomgeving (2015: 48), met toestemming overgenomen.

Figuur 1 *Grensstreek*

bij interlandelijke adoptie als bij kinderhandel kunnen ook al zeer jonge baby's betrokken zijn; in het laatste geval liggen met name de seksindustrie en orgaanhandel voor de hand.

Grensoverschrijdende kindermigratie vindt zelfs plaats vlak voordat de baby is geboren. Soms is het doel om gebruik te maken van verschillen in beleid en regelgeving. Zo emigreren zwangere vrouwen vanuit onder meer Midden-Amerikaanse landen en het Caraïbisch gebied kort voor de bevalling naar de Verenigde Staten om daar hun baby te krijgen. Onder het veertiende *Amendment* van de Amerikaanse grondwet ontvangen alle personen die worden geboren in de Verenigde Staten namelijk in principe het Amerikaanse staatsburgerschap.³ Met deze zogeheten *anchor babies* (Ignatow & Williams, 2011; Lederer, 2013) hopen illegaal verblijvende familieleden op legalisering, en in het buitenland verblijvende familieleden in het kader van gezinshereniging op toegang tot de Verenigde Staten. Een op het eerste oog vergelijkbare situatie doet zich voor in Hongkong, dat grote aantallen zwangere vrouwen uit China ontvangt. De motieven zijn alleen iets anders, namelijk behalve het recht van het kind om zich in Hongkong te mogen vestigen, ook een betere gezondheidszorg voor moeder en kind, en het ontbreken van de eenkindpolitiek (Hong Kong Immigration Department, s.d.). In West-Europa zorgen de Franse, Luxemburgse, Italiaanse en Tsjechische wettelijke voorzieningen om anoniem te bevallen mogelijk voor prepartummigratie vanuit landen waarin dit niet is toegestaan. De vrouwen worden daarbij uitgenodigd om (in ieder geval)

3 Amendment XIV, section 1: 'All persons born or naturalized in the United States, and subject to the jurisdiction thereof, are citizens of the United States and of the state wherein they reside. [...]'

niet-identificeerbare informatie over zichzelf te verstrekken, zoals gezondheidsgegevens van de moeder en de vader, de afkomst, en de omstandigheden van de geboorte (République Française Service Publique, s.d.). Deze gegevens geven echter geen inzicht in de verhouding tussen ingezetenen en inreizende zwangere vrouwen. Een andere prepartumvariant betreft draagmoeders die voorafgaand aan de bevalling uit hun eigen land afreizen naar een ander land waar de wensouders wonen (Curry-Sumner & Vonk, 2013: 2).

De hiervoor beschreven migraties vanuit de literatuur verschillen op diverse punten van vondelingenmigraties. Zo is er op de eerste plaats bij het te vondeling leggen geen sprake van de geschetste belangen voor de pleger, omdat deze juist anoniem wenst te blijven en dus eventuele voordelen niet opeist. Voor zover die voordelen er overigens zijn, want de sociale, economische en juridische verschillen tussen West-Europese landen zijn niet zodanig groot, dat daarin ook voor de baby voordelen kunnen worden gevonden. Ten tweede is legaal anoniem bevallen bij uitstek niet gericht op het te vondeling leggen, aangezien deze route leidt tot ziekenhuiszorg voor moeder en kind, waarna het kind via geldende procedures verder wordt opgevangen. Ook draagmoederschap en buitenlandse adoptie leiden per definitie niet tot te vondeling leggen, aangezien het juist gaat om een zeer gewenst kind. In geval van kinderhandel vertegenwoordigt de baby in principe te veel waarde om te worden weggelegd. Migratievondelingen kunnen derhalve niet worden gerangschikt onder een van de bovengenoemde categorieën grensoverschrijdingen.

2.4 Definities

Omdat het te vondeling leggen en kindermigratie vanuit vele dimensies kunnen worden benaderd, is het goed om een aantal kernbegrippen expliciet te beschrijven zoals ze binnen dit artikel zijn bedoeld.

Er circuleren diverse omschrijvingen voor vondelingen. Deze variatie wordt met name veroorzaakt doordat er geen juridische definitie bestaat. Het Wetboek van Strafrecht richt zich immers alleen op plegers en niet op slachtoffers (in de context van dit onderzoek: de te vondeling gelegde kinderen). Vroegere kinderopvanghuizen onthielden zich niet zelden van een al te specifieke definiëring van hun doelgroepen om te kunnen meebewegen met de actualiteit (Scheib, 2016: 34). In wetenschappelijke publicaties worden vondelingen veelal gelijkgesteld aan verlaten kinderen; deze omschrijving is echter te beperkt, bijvoorbeeld omdat verlaten kinderen voordat zij worden gevonden kunnen overlijden en daarmee niet als vondeling maar als babylijkje worden geregistreerd. Op politiek niveau geven onder meer de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (2014) en minister Dekker in de eerder genoemde brief (2019) argumenten om een kind dat via een van de vondelingenkamers wordt afgegeven geen vondeling te noemen, met name vanwege de warme overdracht, terwijl deze voorzieningen zichzelf wel etiketteren als kamers voor vondelingen. Omdat dit onderzoek gebruikmaakt van de data van het Nederlands Instituut voor de Documentatie van Anoniem Afstanddoen (NIDAA), wordt hier ook de definitie van dit instituut gehanteerd: 'Een vondeling is een minderjarige die op een niet-eigen plek is geplaatst, levend is gevonden, én/of door de verlater én/of door de wetgevende dan wel rechterlijke

dan wel uitvoerende macht én/of door de media als zodanig wordt aangeduid' (Van Tiggelen, 2015). Volgens bovenstaande definitie hoeft een vondeling dus niet jonggeboren te zijn, maar moet deze wel minderjarig zijn.

Onder migratie verstaat dit onderzoek een grensoverschrijdende beweging van ten minste twee personen onder wie een kind dat te vondeling gelegd gaat worden. Bij het gebruik van de begrippen *inbound* en *outbound* geldt steeds Nederland als referentieland. Inbound migratievondelingen betreffen kinderen die in Nederland zijn gevonden, maar waarvan bewezen is of sterk vermoed wordt dat deze speciaal om te vondeling te worden gelegd over de grens zijn gebracht. Outbound migratievondelingen betreffen kinderen die in het buitenland zijn gevonden en bij wie een relatie met Nederland is bewezen of vermoed.

Als pleger wordt gezien de persoon die de feitelijke migratie en het te vondeling leggen uitvoert. Dit hoeft nadrukkelijk niet de moeder te zijn, ongeacht of zij al dan niet heeft ingestemd met het te vondeling leggen. De pleger heeft zich niet reeds om economische, romantische of andere redenen in het betrokken land gevestigd en heeft ook niet de intentie om zich alsnog in het betreffende andere land te vestigen. Zijn of haar verblijf in dit buitenland is tijdelijk, waardoor de pleger kan worden aangemerkt als *criminal tourist* (Van Daele & Vander Beken, 2010).

In de media wordt de locatie waar een vondeling wordt gevonden doorgaans aangeduid met vindplaats. Dit vanwege het feit dat de dominante gebeurtenis van het nieuwsbericht het vinden van een kind betreft. Dit onderzoek, dat zich primair richt op de keuzes van de pleger, spreekt echter van legplaats. De pleger is immers op zoek naar een locatie om het kind neer te leggen, waarbij aan de hand van de beschikbare data niet altijd kan worden aangetoond dat er een expliciete wens bestaat dat het kind gevonden wordt.

3 Methode

3.1 Officiële registers

De Raad voor de Kinderbescherming houdt sinds 2003 het aantal keer bij dat een vondeling bij de Raad wordt gemeld, omdat een gezagsmaatregel moet worden getroffen. Van de jaren daarvoor is geen aparte registratie; de zaken zijn ook niet terug te vinden tussen alle andere zaken waarbij een gezagsmaatregel of een kindbeschermingsmaatregel aan de orde was (J. Polders-Reinders, e-mailcorrespondentie 16 maart 2014). De dossiers vanaf 2003 zijn bovendien niet toegankelijk voor (extern) onderzoek; de Raad onderbouwt dit beleid met verwijzing naar de geringe incidentie van circa één tot anderhalve vondeling per jaar, waardoor iedere beschrijving, zelfs geanonimiseerd, direct herleidbaar is naar een concrete zaak (M. de Vries, persoonlijke onderhoud, 11 juni 2015). Er bestaat in Nederland ook geen andere organisatie die een officieel centraal register van vondelingen bijhoudt. Het CBS ontving tot 1 oktober 1994 bij alle demografische gebeurtenissen zoals geboorten, verhuizingen en huwelijken van de gemeenten een zogenoemde telkaart die de relevante informatie over die gebeurtenis vermeldt. Zo zijn op de geboortetelkaarten naast het geslacht, geboortedatum en dergelijke ook gegevens

over de ouder(s) te vinden. Bij vondelingen ontbreken uiteraard de gegevens over de ouders. In die gevallen schreef de gemeenteambtenaar bij wie het kind werd aangegeven ‘vondeling’ op de telkaart, aangevuld met de vermoedelijke geboortedatum. Sinds de invoering van de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA) op 1 oktober 1994 en de daarop volgende Basisregistratie Personen (BRP) sinds 6 januari 2014 bieden de digitale demografische registraties geen mogelijkheid meer tot dit soort toevoegingen. Bovendien zijn de oude handmatige telkaarten niet op vondelingvermelding gerubriceerd (S. Hulsman, e-mailcorrespondentie 23 februari 2015), en zijn daarmee dus praktisch onmogelijk op dit criterium te filteren. De politie maakt sinds 2009 organisatiebreed gebruik van het incidentregistratiesysteem Basisvoorziening Handhaving, dat via query’s op individueel trefwoord is te doorzoeken. Vóór deze datum heeft de politie echter vondelingen noch centraal (want per regio andere systemen), noch als aparte categorie gecodeerd (H. Huizing, e-mailcorrespondentie 6 november 2014).

3.2 Publicaties

Het gebrek aan actuele en toegankelijke gegevens bemoeilijkt contemporain onderzoek. Noch in wetenschappelijke databases zoals Web of Science, noch bij de betrokken instanties is (wetenschappelijk) kwalitatief en/of kwantitatief onderzoek op basis van Nederlandse vondelingendossiers bekend. Wel zijn er de afgelopen decennia diverse adviserende, opiniërende en algemeen beschrijvende (journalistieke) publicaties verschenen, soms zelfs vanuit relevante organisaties (bijv. Fiom, 1972, 1992; Snijders, 2003), maar deze refereren over het algemeen aan slechts enkele specifieke zaken die op dat moment de actualiteit vormen. Er is ook enig Nederlands historisch onderzoek beschikbaar, maar los van mogelijk achterhaalde relevantie door tijdsverloop sinds het onderzochte tijdvak richt dat zich meestal óf op een zeker gebied óf op een zekere persoon. Een voorbeeld van een geografisch gethematiseerd boek is *Dit kint hiet Willem* over zeven eeuwen geschiedenis vanaf circa 1300 van het Heilige Geesthuis in Leiden (Van der Wiel, 2010). Daarnaast zijn er regionaal georiënteerde artikelen in het kader van historische of genealogische kringen geschreven, zoals *Vondelingen, wezen en bedelaars* in het West-Friese Abbekerk-Lambertschaag (Koster, 1995) en *Vondelingen in Den Dungen in de 19e en begin 20e eeuw* (Van Gestel, 2007). Persoonsgebonden titels, al dan niet met geromantiseerde elementen, betreffen onder meer de boeken over Roosje Drukker/Irma van Schinkel die wordt gevonden in 1942 (Van Rijdsdijk, 1997), en over Luca, die wordt gevonden in 2002 (Noë, 2006); een voorbeeld van een persoonsgebonden titel in artikelvorm betreft Peregrina van de Keer die wordt gevonden in 1731 (Maas, 2000).

Toch vindt er wel degelijk wetenschappelijk onderzoek plaats naar actuele vondelingenkwesties. Dat is te danken aan twee belangrijke ontwikkelingen. Allereerst wordt op 24 december 2009 het Nederlands Instituut voor de Documentatie van Anoniem Afstanddoen (NIDAA) opgericht. Het opereert als onafhankelijk kenniscentrum over te vondeling leggen, neonaticide, zusmoederschap en illegale opnemings. Het NIDAA heeft naast het bundelen en ontsluiten van bestaande relevante informatie, ook tot doel om nieuwe kwantitatieve en kwalitatieve informatie toe te voegen, onder meer door het uitvoeren, stimuleren en faciliteren van weten-

schappelijk en journalistiek onderzoek. De behoefte aan deze functie raakt in een stroomversnelling als Barbara Muller, voormalig medewerker van de Kinderbescherming en auteur, in 2011 het voornemen bekendmaakt om vondelingenvoorzieningen in te richten, die vanaf 2014 vorm krijgen als vondelingenkamers. Sinds die eerste aankondiging staat het onderwerp, mede door de aanzienlijke aandacht van politiek en media, ook op de academische agenda. Zo kiezen diverse rechtenstudenten (Brorens, 2015; Goverde, 2016; Hendrickx, 2015; Houten, 2016; Konus, 2014; Molevelt, 2011; Mølgaard, 2012; Van Denderen, 2014; Van der Veldt, 2011; Van Wijk, 2015; Vlemmix, 2016) in hun bachelor- en mastertheses voor reflecties op de juridische aspecten van een vondelingenluik/vondelingenkamer in het bijzonder, dan wel van anoniem afstand doen in het algemeen. Deze verhandelingen bevatten echter geen gevalsinformatie die voor populatieonderzoek bruikbaar is.

In en over veel Europese landen zijn historische publicaties verschenen (Alcide, 1992; Harrington, 2009; Pugh, 2007; Revuelta Eugercios, 2011), terwijl internationale literatuur over de hedendaagse thematiek met name komt uit landen waar legale of gedoopte vondelingenluiken zijn ingericht. Zo zijn er in Duitsland sinds 1999 zo'n honderd van dergelijke luiken in werking. Deze voorzieningen (en de tevens gedoopte anonieme bevallingen) inspireren tot tientallen zo niet honderden publicaties over met name de bijbehorende ethische en juridische vraagstukken (Biersack, 2008; Coutinho & Krell, 2011; Dellert, 2009; Deutscher Ethikraad, 2009; Dochow, 2007; Elbel, 2007; Harnisch, 2009; Neumann, 2007; Singer, 2008; Swientek, 2007; Terre des Hommes, 2007; Teubel, 2009; Thesing, 2010; Wiesner-Berg, 2009). Dat deze onderzoeken vooral theoretisch of kwantitatief van karakter zijn, komt mede door het ontbreken van kwalitatief materiaal over de vondelingenpraktijk. Immers, vanwege legalisering of gedoogbeleid wordt het justitieel opsporingsapparaat niet per se ingeschakeld om de pleger op te sporen. Bovendien zijn ook hier dossiers vanuit het oogpunt van bescherming van de privacy van de vondeling niet toegankelijk. Uit het rapport van de Deutscher Ethikrat (2009) blijkt dat er zelfs geen betrouwbare overkoepelende registratie is van het aantal kinderen dat sinds 1999 in de vondelingenluiken is gelegd.

3.3 NIDAA-lijst

Het NIDAA publiceert een gestructureerd chronologisch overzicht van Nederlandse naoorlogse vondelingen op basis van berichten van nieuwsmedia (kranten, nieuwssites, radio en televisie) en officiële instanties zoals politie en rechtbanken die online (eventueel achteraf gedigitaliseerd) beschikbaar zijn. Een vergelijkbare wijze van dataverzameling wordt ook gehanteerd door Terre des Hommes (2013, 2015, 2019) bij het in kaart brengen van het aantal vondelingen en babylijkjes in Duitsland. Verder komt de wijze van totstandkoming van het NIDAA-overzicht voor een groot deel overeen met het onderzoek van Sherr e.a. (2009), dat uitgebreide kwantitatieve en kwalitatieve data op nationaal niveau van vondelingen in de periode 1998-2005 uit mediaberichten heeft verzameld. In deze Britse studie is ten aanzien van het te vondeling leggen gescoord op ruim twintig aspecten: naast de meer voor de hand liggende gegevens als incidentie, geslacht en leeftijd, is ook gekeken naar onder meer het seizoen, de locatie, de mate van verzorging,

naamgeving en identiteit van de ouder. Een dergelijke brede opzet sluit aan op de gegevensbehoefte in Nederland en is mogelijk interessant voor internationaal comparatief onderzoek. De Nederlandse NIDAA-lijst is echter aanzienlijk breder in zowel tijdbestek als online bronmateriaal en geïncludeerde populatie. Zo omvat het onderzochte tijdvak de naoorlogse periode vanaf 1 januari 1946 tot heden. De demarcatie aan de ondergrens is aangehouden, omdat in de Tweede Wereldoorlog veel Joodse kinderen te vondeling zijn gelegd vanwege de vervolging van een volledige bevolkingsgroep, een criterium dat niet relevant is in het naoorlogse Nederland. Mediaberichten vanaf 1 januari 1946 die betrekking hebben op vondelingen van daarvóór, zijn genegeerd. Sinds circa 2005 gebruiken nieuwsmedia rechtstreeks het internet voor de distributie van nieuwsberichten. De dataverzameling voor de periode daarvoor, vanaf 1946, is gebaseerd op het groeiende aantal gedigitaliseerde publicaties, zoals het digitale krantenarchief Delpher van de Koninklijke Bibliotheek dat de onderzoeksperiode bestrijkt tot en met 31 december 1995, LexisNexis ((inter)nationale en regionale kranten, huis-aan-huisbladen, vak- en opiniebladen, blogs, forums, social media en radio- en tv-uitzendingen) vanaf 1992 tot heden, en Digibron met honderden jaargangen christelijke uitgaven doorlopend tot aan heden. Bij berichtgeving van deze databanken over updates door verrijking met nieuwe gedigitaliseerde media, voert NIDAA de *search query's* opnieuw uit. Dit heeft echter het laatste anderhalf jaar niet tot nieuwe 'oude' dossiers geleid (wel uitbreiding van bestaande dossiers), zodat er in relatie tot compleetheid van vondelingenzaken die in de media zijn genoemd een zeer hoge mate van verzadiging wordt aangenomen. Daarnaast worden actuele vondelingenzaken aan de lijst toegevoegd. De dataset blijkt voldoende uitgebreid om te kunnen scoren op ten minste veertig relevante aspecten. De inhoud van de mediaberichten verandert overigens zichtbaar door de tijd heen. Zo is het in de eerste decennia niet ongebruikelijk om plegers en zelfs verdachten bij naam en toenaam, soms met adres, te noemen. Tegelijk zijn de berichtjes klein, vaak slechts enkele regels. Zo nu en dan wordt er gebruikgemaakt van verbloemende taal; zo meldt *De Heerenveensche koerier* (21 september 1948) onder de kop 'Een onwaardige stiefvader' dat deze 'zich had schuldig gemaakt aan herhaalde overtreding van art. 249 Wetboek van Strafrecht', refererend aan een zwangerschap die is ontstaan door ontucht met een minderjarige. In de loop van de tijd krijgen vondelingenzaken een steeds prominentere plek en meer ruimte, komen zo veel mogelijk getuigen en omstanders aan het woord, en staan verdachten en plegers volop in de schijnwerpers. Daarbij zijn de 'geïnstitutionaliseerde' nieuwsmedia terughoudender met het vermelden van volledige namen en beperken zich, conform de Leidraad van de Raad voor de Journalistiek, tot initialen, terwijl onder meer de publieke internetfora over het algemeen zo veel mogelijk persoonlijke details vermelden. Ook volgen online regelmatig updates. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat met name de meest recente vondelingzaken rijker aan informatie zijn, en dus meer mogelijkheid bieden tot analyse van de omstan-

digheden en betrokkenen.⁴ De NIDAA-lijst wordt onder meer door de regering en overheid gebruikt bij Kamervragen, antwoorden van de bewindspersonen, en in het adviesrapport van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (2014) in relatie tot de vondelingsdiscussie.

De volledige dataset van 79 dossiers is beoordeeld door twee onderzoekers die onafhankelijk van elkaar op relevante criteria hebben gescoord en vervolgens bevindingen hebben uitgewisseld tot er volledige overeenstemming over de gegeven feiten en daarvan afgeleide interpretatie werd bereikt.⁵ Alleen de openbare online informatie is gebruikt; eventuele details die instellingen of persoonlijk betrokkenen hebben verstrekt, zijn buiten beschouwing gelaten. Hierdoor is het bronmateriaal volledig toegankelijk en verifieerbaar; herleiding naar individuen is alleen mogelijk voor zover de gebruikte documenten hierover gegevens bevatten. Naast algemene statistische gegevens biedt deze dataset ook de kans om via kwalitatieve analyse nieuwe subgroepen binnen de vondelingen- en neonaticidezaken te onderscheiden. Naast migratievondelingen gaat het dan bijvoorbeeld om bijna-vondelingen (artikel in voorbereiding): baby's die te vondeling zijn gelegd en ondanks de evidente intentie (token of melding) van de pleger om het kind te laten (over)leven, dood worden gevonden en vervolgens in de statistieken worden opgenomen als babylijkje.

Voor dit onderzoek naar migratievondelingen zijn alle dossiers vanaf 1970 onderzocht, omdat vanaf dit jaar de politieke discussie over vondelingenvoorzieningen op gang kwam (Van Tiggelen, 2016) en er derhalve meer aandacht in de media was voor het onderwerp, tot en met het laatste geïncludeerde jaar 2017.

4 Resultaten

Van de 79 vondelingen die sinds 1970 in Nederland zijn gevonden of in het buitenland op enigerlei manier met Nederland in verband zijn gebracht, is in 42 zaken het land van geboorte van het kind (met redelijke zekerheid) bekend. In nog eens 4 zaken is het land van geboorte sterk vermoed, bijvoorbeeld vanwege een token dat in een bepaalde richting wijst. Ten aanzien van de omvang van de populatie (n=46) is reeds eerder opgemerkt dat er nauwelijks onderzoek naar vondelingen is gevonden, maar wel naar het verwante gebied van neonaticide. De eerder genoemde publicatie van De Wijs-Heijlaerts (2019: 50) vergelijkt wereldwijd 35 neonaticidestudies, waarvan 29 met een onderzoeksperiode vanaf 1970. Deze omvatten gemiddeld 24,79 zaken met een modus en mediaan van 17,0. De onderzoekspopulatie in dit artikel is derhalve relatief groot.

Bij 13 van de 46 zaken is er sprake van een zekere of sterk vermoede inbound (tabel 1) en outbound (tabel 2) grensoverschrijdende situatie. Deze twee groepen

4 Deze methodische verantwoording is overgenomen uit het online paper *Nieuw licht op een dark number. Gegevensverzameling van naoorlogse vondelingen in Nederland* dat van de hand van dezelfde auteur eerder is verschenen op www.nidaa.nl.

5 De twee beoordelaars zijn de auteur en Els Zeestraten, bestuurslid NIDAA.

migratievondelingen vormen 28% en daarmee een substantieel gedeelte van alle geïncludeerde dossiers.

Tabel 1 *Nederlandse vondelingen met Nederland als bekend en vermoed land van geboorte, 1970 tot en met 2017*

#	Dossier	Startpunt*	Leglocatie	COROP**	Afstand in km***
1	1971-07-07	Den Haag	Den Haag	26	0
2	1971-09-23	Katwijk	Katwijk	25	0
3	1971-12-27	Rotterdam	Rotterdam	29	0
4	1973-06-30	onbekend	Rotterdam	29	-
5	1973-10-10	Arnhem****	Arnhem	15 (G)	0
6	1974-10-27	Tilburg	Tilburg	34 (G)	0
7	1977-08-11	Den Haag	Den Haag	26	0
8	1983-08-05	Maastricht	Maastricht	39 (G)	0
9	1983-11-28	onbekend	Weesp	24	-
10	1984-03-07	onbekend	Amsterdam	23	-
11	1984-09-28	Den Haag	Den Haag	26	0
12	1989-11-10	Gooi	Hilversum	24	-
13	1990-03-19	onbekend	Nistelrode	35 (G)	-
14	1992-09-12	Appingedam	Appingedam	02 (G)	0
15	1992-11-24	Appingedam	Westerbroek	03	15
16	1993-06-21	onbekend	Katwijk	25	-
17	1993-08-05	Tiel	Tiel	16	0
18	1993-11-08	Amersfoort	Amersfoort	17	0
19	1994-09-02	Hilversum	Hilversum	24	0
20	1996-07-31	Maarssen	Maarssen	17	0
21	1999-03-11	Den Bosch	Den Bosch	35 (G)	0
22	1999-05-16	onbekend	Eindhoven	36 (G)	-
23	2002-01-22	Amsterdam	Amsterdam	23	0
24	2003-01-12	Amsterdam	Amsterdam	23	0
25	2003-02-20	Uithuizen	Amsterdam	23	152
26	2003-06-05	Leerdam	Leerdam	30	0
27	2003-09-22	Veenendaal	Veenendaal	17	0
28	2006-02-24	Brandwijk	Vlaardingen	29	28
29	2007-10-05	Rotterdam	Rotterdam	29	0
30	2009-09-13	Utrecht	Utrecht	17	0
31	2010-03-15	Rotterdam	Rotterdam	29	0
32	2012-01-21	De Marne	Groningen	03	10
33	2015-09-08	onbekend	Den Haag	26	-

De legenda bij deze tabel staat bovenaan pagina 58.

* Bij thuislandvondelingen: locatie van bevalling (wanneer deze niet expliciet is genoemd, wordt de (vermoedelijke) woonplaats van de moeder aangehouden). Bij migratievondelingen: dichtstbijzijnde grensovergang met Nederland.

** (G) = COROP binnen grensstreek.

*** Als de afstand niet in het bronmateriaal wordt genoemd, dan de kortste route hemelsbreed van plaats bevalling naar legplaats, berekend met Google Maps - afstand meten. Bij vondelingleggen binnen eigen woonplaats wordt 0 km aangehouden.

**** Zwervend, locatie waar werd besloten kind achter te laten.

Tabel 2 *Nederlandse vondelingen met het buitenland als bekend en vermoed land van geboorte, 1970 tot en met 2017*

#	Dossier	Startland	Transferland	Startpunt	Leglocatie	COROP*	Afstand in km**
1	1970-06-18	België	n.v.t.	grens	Terneuzen	31 (G)	5
2	1972-10-17	Duitsland	n.v.t.	grens	Weert	38 (G)	20
3	1973-03-09	Duitsland	n.v.t.	grens	Amersfoort	17	85
4	1981-07-05	Duitsland	België	grens	Someren	36 (G)	10
5	1985-06-18	België	n.v.t.	grens	Ossendrecht	33 (G)	0
6	1991-09-20	Frankrijk	België - Duitsland	grens	Breda	33 (G)	0
7	2002-08-29	Italië	onbekend	grens	Amsterdam	23	110
8	2008-02-05	Italië	onbekend	grens	Leiden	25	104
9	2013-06-18	Duitsland	n.v.t.	grens	Roermond	38 (G)	0

* (G) = COROP binnen grensstreek.

** Als de afstand niet in het bronmateriaal wordt genoemd, dan de kortste route hemelsbreed van landsgrens naar gemeentegrens legplaats, berekend met Google Maps - afstand meten.

De data laten zien dat van de inbound migratievondelingen er 6 van de 9 (66,7%) zijn gevonden in de grensstreek. De drie uitzonderingen, Amersfoort, Amsterdam en Leiden, betreffen treinreizen. Bij deze vervoersmodaliteit is de vrije keuze van stop- en legplaats zeer beperkt. Wanneer alleen wordt gekeken naar de 6 zaken waarbij (waarschijnlijk) geen gebruik is gemaakt van het openbaar vervoer (4 x auto, 2 x onbekend), dan is de grensstreek in 100% van de zaken de legplaats. Van de outbound migratievondelingen zijn er 4 van de 4 (100%) gevonden in de grensstreek.

Bij de 33 andere zaken gaat het om thuislandvondelingen (tabel 3). Van de 25 thuislandvondelingen van wie zowel het startpunt als de legplaats bekend is, bevinden bij 21 zaken het startpunt (wonen/bevallen) en de legplaats zich binnen dezelfde gemeente (84%). Van de thuislandvondelingen zijn er 7 van de 33 (21,2%) gevonden in de grensstreek. Van 5 van deze 7 is met zekerheid te zeggen dat wonen/bevallen en te vondeling leggen binnen dezelfde gemeente plaatsvinden. Van de andere twee is dit onbekend. Bij de thuislandvondelingen is ook de enige afwijkende, lange afstand (2003-02-20, 152 km) zeer waarschijnlijk een treinreis (gevonden op Amsterdam Centraal).

Tabel 3 *Buitenlandse vondelingen met Nederland als bekend en vermoed land van geboorte, 1970 tot en met 2017*

#	Dossier	Startland	Transferland	Startpunt	Leglocatie	Kreis/arrondissement*	Afstand in km**
1	1970-09-26	Nederland	n.v.t.	grens	Uedem (D)	DE0051 54 (G)	7
2	1987-11-19	Nederland	n.v.t.	grens	Bocholt (D)	DE0055 54 (G)	0
3	2006-11-26	Nederland	n.v.t.	grens	Essen (B)	BE211 (G)	0
4	2008-01-20	Nederland	n.v.t.	grens	Karken (D)	DE0053 70 (G)	1

* (G) = Kreis/arrondissement binnen grensstreek.

** Als de afstand niet in het bronmateriaal wordt genoemd, dan de kortste route hemelsbreed van landsgrens naar gemeentegrens legplaats, berekend met Google Maps - afstand meten.

Wanneer meer variabelen van de dataset in de analyse worden betrokken, dan zijn er vier aspecten noemenswaardig, alle binnen de groep inbound vondelingen. Ten eerste ten aanzien van de leeftijd. Slechts 2 van de 9 inbound migratievondelingen (22,2%) zijn 48 uur of jonger, daar waar dat geldt voor 17 van de 33 (51,5%) van de thuislandvondelingen. De meeste inbound migratievondelingen hebben een leeftijd van een week tot een jaar. Uitzondering hierop vormen de twee kinderen die met de trein naar Nederland zijn gereisd, respectievelijk 6 en 9 jaar oud. Beiden vertonen naast afwijkende leeftijd en vervoersmodaliteit nog andere opvallende gemeenschappelijke kenmerken: beiden zijn door de moeder gebracht en hebben een Chinese achtergrond.

Het tweede aspect betreft de afstand van de locatie van wonen/bevallen tot aan het startpunt (grens). In de vier zaken waarbij er geen aanwijzingen zijn dat er met de trein is gereisd, maar de locatie van wonen/bevallen wel bekend is, bedragen de afstanden tot de grens respectievelijk 20 km (1970-06-18), 37 km (1981-07-05), 10 km (1985-06-18) en meer dan 1.000 km (1991-09-20). Dit verklaart waarom grensoverschrijdend te vondeling leggen, althans de weg tot aan de grens, vrijwel altijd per auto plaatsvindt – en niet bijvoorbeeld lopend of per fiets. Het derde aspect heeft betrekking op de route. Bij de inbound migratievondelingen is er twee keer sprake van omzwervingen. In beide zaken vervult de vader een actieve rol (verder 5 x de moeder, 1 x vader, en 1 x een oom en tante) en is het kind al enige maanden oud. Bij de zaak van 1981-07-05 wordt de route Duitsland-België-Nederland gevolgd, en bij de zaak 1991-09-20 is er sprake van de route Frankrijk-België-Duitsland-Nederland. Daarbij wordt buiten de sociaal-culturele grens getreden. De kinderen worden weliswaar in een grensstreek geplaatst, maar dat is niet de logische grensstreek van het land van herkomst. In het eerste geval is het een Duitse kentekenplaat in de Nederlands-Belgische grensstreek, bij de tweede zaak een Franse kentekenplaat in de Nederlands-Belgische grensstreek. In de context van de rationelekeuzetheorie nemen de plegers hiermee een risico op

het vlak van onopvallendheid. De Franse pleger blijft onopgemerkt, maar in de andere zaak noemen getuigen wel degelijk de Duitse kentekenplaten zowel aan de Vlaamse kant ('Omstreeks drie uur zondagmiddag hebben voorbijgangers [...] een lichtkleurige Volkswagen met Duits kenteken, waarschijnlijk een Scirocco, opgemerkt' (*Limburgsch Dagblad*, 8 juli 1981)) als aan de Nederlandse kant ('Ook in de buurt van de parkeerplaats is een auto gezien met waarschijnlijk Westduitse kentekenplaten' (*Het Vrije Volk*, 8 juli 1981)).

Op de vierde plaats gaat het opvallend genoeg niet over 'simpele' bilaterale gebeurtenissen tussen Nederland en een ander land, maar is er steeds sprake van een multinationaal karakter. Zo is in de hierboven genoemde zaken de bevreedende meerlandenroute al genoemd. Bij de vijf overige zaken waarin de plegers bekend zijn, gaat het twee maal om plegers met een Chinese achtergrond die in Italië wonen (2002-08-29 en 2008-02-05), één maal een Française die in België woont (1970-06-18), één maal een Turkse vrouw die in Duitsland woont (1973-03-09) en één maal plegers uit Ghana die in België wonen (1985-06-18).

5 Conclusie en discussie

5.1 Conclusie

Dit onderzoek is opgezet om inzicht te krijgen in de legplaatsen van migratievondelingen ten opzichte van de (dichtstbijzijnde) grens. De resultaten geven aan dat dit effectief 100% snel na de grensoverschrijding gebeurt, nog binnen de sociaal-culturele habitat van het grensgebied (behalve wanneer (internationaal) openbaar vervoer dit lastig of onmogelijk maakt). Wanneer er per auto wordt gereisd, is er op zich geen fysieke belemmering om ook na de grensoverschrijding een langere afstand af te leggen, meer landinwaarts. Toch gebeurt dit in geen van de zaken (3 x 0 km, 1 x 5 km). Dit ondersteunt de aanname dat er een voorkeur bestaat in de modus operandi voor het passeren van de geografische grens (ontwijken toezicht), maar het blijven binnen de sociaal-culturele grens (onopvallendheid). Daarmee lijkt met de grensoverschrijding zelf het doel te zijn bereikt en levert een verdere reis landinwaarts geen extra baat op. Dit betekent dat vondelingen buiten het grensgebied met een grote mate van waarschijnlijkheid niet vanuit een ander land zijn gekomen.

Bij thuislandvondelingen maken vondelingleggers een vergelijkbare afstandskeuze door het kind binnen de eigen sociaal-culturele habitat te plaatsen. Hieruit kan worden afgeleid dat vondelingen naar grote waarschijnlijkheid binnen dezelfde plaats zijn geboren en dat de dader – niet per se de moeder – in de relatieve nabijheid moet worden gezocht. Anders gezegd, het is atypisch als een kind uit de ene kant van het land aan de andere kant van het land te vondeling wordt gelegd.

Naast de antwoorden op de beide onderzoeksvragen leveren de resultaten nog meer aanwijzingen op. Wanneer we alleen kijken naar de dertien vondelingen in de Nederlandse en aanpalende grensstreken, zijn er zeven thuislandvondeling en zes migratievondeling. In absolute getallen is er daarmee een min of meer gelijke verdeling tussen thuislandvondeling en migratievondeling, maar procentueel is

de kans op een migratievondeling veel groter. Bij vondelingen ouder dan een week is er gemiddeld gezien een grotere kans dat het een migratievondeling betreft en dat het kind per auto het land is binnengebracht; het zoekgebied is daarmee aanzienlijk groter.

5.2 Discussie

De rationaliteit van handelen is in dit onderzoek theoretisch onderbouwd door de rationelekeuzetheorie, en praktisch door de analogie met neonaticideplegende moeders. Maar komen daders die kinderen te vondeling leggen, binnenlands of grensoverschrijdend, inderdaad volgens dezelfde afweging tot hun daad als daders die (hun) kinderen doden? Een robuust antwoord op deze vraag lijkt alleen mogelijk als een psychologisch forensische studie zoals door De Wijs-Heijlaerts ook wordt uitgevoerd onder vrouwen die een kind te vondeling hebben gelegd. De aangevoerde rationaliteit lijkt echter een universeel mechanisme, dat zich volgens de criminologische theorieën verder uitstrekt dan deze thematiek. Diverse vondelingzaken bevestigen een zekere rationaliteit van handelen:

‘De verklaring van verdachte ter terechtzitting houdt verder in dat zij heeft besloten het kind af te staan, omdat zij zichzelf niet geschikt vond om voor haar te zorgen. Verdachte heeft verder verklaard dat zij ervan uitging dat er bij ziekenhuizen in Nederland, zoals in haar geboorteland Duitsland, babyliuken bestaan, waarin pasgeboren kinderen anoniem kunnen worden achtergelaten. Zij is vervolgens in de middag van zondag 13 september 2009 naar het Diaconessenhuis te Utrecht gegaan om haar kind in een dergelijk babyluik achter te laten. Toen zij geen babyluik vond, heeft verdachte haar kind bij het dichtbijgelegen Diaconessenhuis te vondeling gelegd.’ (zaak 2009-09-13, www.rechtspraak.nl, ECLI:NL:RBUTR:2010:BN0936)

‘De gebeurtenissen die op de bevalling volgden, zijn volgens de advocaat veroorzaakt door blinde paniek. “Er was sprake van psychische overmacht.” De rechter vond dat niet. “Te vondeling leggen is strafbaar. Ook al is dat voor de deur van de huisarts en wacht je om de hoek tot is opengedaan.” De rechter verwees naar de rapporten waarin de vrouw deels toerekeningsvatbaar is verklaard.’ (zaak 2006-02-24, *De Telegraaf*, 30 augustus 2007)

Bovendien is het goed om te benadrukken dat dit artikel zeker niet stelt dat er een afweging plaatsvindt tussen doden of te vondeling leggen; alleen al op basis van verschillen in individuele (religieuze) moraliteit zijn dit mogelijk onvergelykbare opties. De vergelijkbaarheid betreft louter de afweging tussen het kind houden of er op enigerlei wijze illegaal afstand van doen.

Daarnaast blijft onduidelijk welk doel prevaleert bij de vondelinglegger: de eigen onvindbaarheid of de vindbaarheid van het kind? Het ontwijken van guardianship verlaagt namelijk het risico voor de vondelinglegger, maar brengt een enorm risico voor het kind met zich mee. Zo wordt het als gevaar gezien ‘[...] indien kinderen op een eenzame en van ’s mensen gezicht afgescheiden plaatze gelegd worden [...]’ (Moorman & Van Hasselt, 1770: 217). Guardianship is juist een cru-

ciale factor als het gaat om het vergroten van de overlevingskansen van de vondeling, mits neergelegd [...] op dusdanige plaatze, alwaar doorgaans menschen heen en weer te wandelen gewoon zyn, neem eens in een straat voor iemands huis [...]’ (ibid.: 218). Deze observaties uit de achttiende eeuw over het te vondeling leggen lijken nog onveranderd relevant in deze tijd.

Hoewel in de resultaten de sociaal-culturele scheidslijn en de grensstreek lijken samen te vallen, vormen zij vanzelfsprekend in praktijk geen herkenbare tweeenheid. Bovendien is het onwaarschijnlijk dat iemand die een buitenland inreist, zeker in de mogelijke gemoedstoestand van een vondelinglegger, zich bewust is van de begrenzingen van deze overgangsgebieden. Desalniettemin is de honderdprocent score opvallend.

De selectie van de dossiers is gebaseerd op kwalitatieve data die soms vragen om een interpretatie van de gebeurtenissen. Dit heeft direct invloed op de categorisering van een zaak als thuislandvondeling of migratievondeling. In de methodische verantwoording is al eerder gemeld dat er daarom door twee onderzoekers onafhankelijk is gescoord. Dan nog blijft er ruimte voor discussie. Een voorbeeld hiervan is de niet-geïnccludeerde zaak 1993-06-21 van een zwaar lichamelijk en geestelijk gehandicapt meisje van drie jaar dat wordt achtergelaten bij een mytyl- en tytylschool in Katwijk:

‘Een marktkoopman uit de vissersplaats zegt het kind gezien te hebben op de markt aan de Noordparkeerplaats. Kawy werd daar uit een oude grijze Volkswagenbus met Duits kenteken geladen. De nummerplaat begon met de letter D. De politie heeft Interpol in Wiesbaden gevraagd een lijst met alle oude VW-bussen uit de steden Duisburg, Dortmund en Düsseldorf te sturen.

Het viel de Katwijkse koopman op dat de vrouw die in het busje zat, perfect Engels sprak. Hij zag de vrouw op afstand ruzie maken met de man in de Volkswagen. Inmiddels is vastgesteld dat de kindervagen waarin het zwaar gehandicapte driejarige meisje werd achtergelaten in Katwijk, afkomstig is uit Iran.’ (*De Telegraaf*, 6 juli 1993)

De vele internationale aspecten zijn evident: een Nederlandse locus delicti, een Duits kenteken, een perfect Engels sprekende verdachte en een kindervagen uit Iran. De uitsluiting van dit dossier is een optelsom van diverse aspecten. Ten eerste is de vondeling zeer gericht bij een passende instelling geplaatst; de plegers waren dus op de hoogte van het bestaan en de aard van deze voorziening op deze locatie. Ten tweede trekt de vis(verwerkende) industrie van Katwijk arbeidsmigranten aan (Gemeente Katwijk, 2018); in de inleiding van dit artikel is reeds gesteld dat de definitie van migratievondeling omvat dat de grensoverschrijding zuiver gericht moet zijn op het te vondeling leggen. Ten derde ligt Katwijk hemelsbreed circa tachtig kilometer vanaf de dichtstbijzijnde grensovergang; er is dus geen sprake van een (nabij) grensgebied; als er sprake zou zijn van een migratievondeling, dan hadden de plegers ook instellingen dicht bij de grens kunnen uitkiezen waarmee ze het risico te worden opgemerkt verkleinen. Er is ook een belangrijk argument dat wel degelijk zou kunnen pleiten vóór migratievondeling-

schap: het meisje is al drie jaar oud en zou normaal gesproken worden gemist in bijvoorbeeld een zorginstelling, kinderopvang, thuiszorg of bijzondere school; dat is echter niet het geval (geweest). Daarentegen is het niet geheel ondenkbaar dat het kind haar leven tot dan toe – ook in Nederland – buiten alle officiële registraties heeft doorgebracht. Geen van deze overwegingen vormt een sluitend bewijs, maar de combinatie heeft geleid tot de interpretatie dat een thuislandvondeling het meest waarschijnlijk is.

In totaal omvat deze studie 46 dossiers. Het is mogelijk dat de media niet over alle lottionele en justitiële opsporingsinformatie beschikken, en er meer thuisland- of juist migratiezaken zijn waarbij de woonplaats / plaats van bevallen bekend is. Deze zaken zijn derhalve niet als zodanig in de media vermeld en als gevolg daarvan niet opgenomen in deze studie. Verder is de NIDAA-lijst alleen gebaseerd op Nederlandse bronnen en niet op Duitse of Belgische kranten, nieuwssites en andere buitenlandse media. Tegelijk is het zeer aannemelijk (en in diverse zaken ook gebeurd) dat de Nederlandse media nieuws over een vondeling vlak over de grens overnemen.

Tot slot wordt erkend dat de onderzoekspopulatie gering is. Vergelijking met inbound en outbound babylijkjes in vervolgonderzoek kan extra diepte geven aan de afstandsdata en mogelijk ook meer licht werpen op de trendmatigheid van het gesignaleerde multinationale karakter van alle inbound migratiezaken.

Literatuur

- Alcide, M. (1992) Vondelingen uit Mechelen, ondergebracht in Zemst. *Semse Kroniek, augustus 1992*, 2-4.
- American Psychiatric Association (2013) *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). Washington, DC.
- Bagheri, A. (2016) Child organ trafficking: global reality and inadequate international response. *Medicine Health Care and Philosophy*, 19(2), 239-246. doi:10.1007/s11019-015-9671-4.
- Becker, G.S. (1968) Crime and punishment: An economic approach. *Journal of Political Economy*, 76(2), 169-217.
- Biersack, C. (2008) *Babyklappen und anonyme Geburten: Die soziale Situation von Findelkindern und abgebenden Müttern*. Saarbrücken: VDM.
- Brorens, P.A.M. (2015) *De wettelijke (on)mogelijkheid van anoniem bevallen in Nederland* (bachelorthesis Universiteit Maastricht).
- Cohen, L.E. & M. Felson (1979) Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review*, 44(4), 588-608. doi:10.2307/2094589.
- Cornish, D. & R.V. Clarke (1986) Introduction. In: D. Cornish & R.V. Clarke (eds.), *The reasoning criminal*. New York, NY: Springer-Verlag, 1-16.
- Cornish, D. & R.V. Clarke (2014) Introduction to the transaction edition. In: D. Cornish & R.V. Clarke (eds.), *The reasoning criminal*. New Brunswick, NJ: Transaction, ix-xvi.
- Coutinho, J. & C. Krell (2011) *Anonyme Geburt und Babyklappen in Deutschland. Fallzahlen, Angebote, Kontexte*. München: Deutsches Jugendinstitut.
- Curry-Sumner, I. & M. Vonk (2013) Internationale afstamming en draagmoederschap. *Kwartaalbericht Estate Planning*, 17(3), 1-8.

- Daele, S. van & T. Vander Beken (2010) Migratie en mobiele daders: heling bij rondtrekkende dadergroepen. *Tijdschrift voor Criminologie*, 52(2), 170-85.
- Declercq, E., D.K. Cunningham, C. Johnson & C. Sakala (2008) Mothers' reports of postpartum pain associated with vaginal and cesarean deliveries: Results of a national survey. 35(1), 16-24. doi:10.1111/j.1523-536X.2007.00207.x.
- Dekker, S. (2019) *Vervolgstappen bevallen onder pseudoniem* (brief aan de Tweede Kamer, kenmerk 2548103). Den Haag: Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- Dellert, N. (2009) *Die anonyme Kindesabgabe: Anonyme Geburt und Babyklappe*. Frankfurt: Lang.
- Denderen, M. van (2014) *Anoniem afstand doen van kinderen in Nederland, Frankrijk en België* (masterscriptie Tilburg University).
- Deutscher Ethikrat (2009) *Das Problem der anonymen Kindesabgabe*. Berlijn.
- Dochow, C. (2007) *Babyklappe und anonyme Geburt: ein Beitrag zum Schutz des (ungeborenen) Lebens?*. München: Grin.
- Elbel, D. (2007) *Rechtliche Bewertung anonymer Geburt und Kindesabgabe*. Berlijn: Frank & Timme.
- Europol (2016) *Situation report trafficking in human beings in the EU, document 765175*. Den Haag.
- Farley, R., H. Schuman, S. Bianchi, D. Colasanto & S. Hatchett (1978) 'Chocolate city, vanilla suburbs: Will the trend toward racially separate communities continue?'. *Social Science Research*, 7(4), 319-344. doi:10.1016/0049-089X(78)90017-0.
- Felson, M. (1997) *Crime and everyday life* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Pine Forge/Sage.
- Fiom (1972) *Het als vondeling afgeven van een kind ter adoptie. Advies, uitgebracht aan de minister van justitie*. Den Bosch.
- Fiom (1992) *(Herziene) nota vondelingen 917/WD*. Utrecht.
- Gemeente Katwijk (2018) *Huisvesting arbeidsmigranten*. Gevonden op <https://extra.katwijk.nl/gemeente-en-burgerzaken/immigratie-en-integratie/huisvesting-arbeidsmigranten>.
- Gestel, H. van (2007) Vondelingen in Den Dungen in de 19e en begin 20e eeuw. *Het Griensvenneke*, 32(2).
- Goverde, N. (2016) *De vondeling en zijn afstammingsrecht. Een juridisch onderzoek naar de tegemoetkoming van het recht op leven en het recht op afstamming van het kind bij een invoering van een wettelijke mogelijkheid om anoniem afstand te doen van een kind* (masterscriptie, Tilburg University).
- Harnisch, K.-U. (2009) *Babyklappe und anonyme Geburt. Eine kritische Bestandsaufnahme im Kontext gegenwärtiger Reformvorschläge*. Marburg: Tectum.
- Harrington, J.F. (2009) *The Unwanted Child: The Fate of Foundlings, Orphans, and Juvenile Criminals in Early Modern Germany*. Chicago: University of Chicago.
- Hendrickx, S. (2015) *Vondelingskamers: een schadelijke oplossing voor het kind? Toetsing van de bevoegdheid van de wetgever tot strafbaarstelling van vondelingskamers aan het schade- en het tolerantiebeginsel van De Roos* (masterpaper, Tilburg University).
- Hong Kong Immigration Department (s.d.) *Eligibility for the right of abode in the HKSAR*. Gevonden op www.immd.gov.hk/eng/services/roa/eligible.html.
- Houten, S. van (2016) *Het medisch beroepsgeheim en het anoniem afstand kunnen doen van je kind* (masterscriptie Universiteit van Amsterdam).
- Ignatow, G. & A.T. Williams (2011) New media and the 'anchor baby' boom. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 17(1), 60-76. doi:10.1111/j.1083-6101.2011.01557.x.

- Kaandorp, M. & M. Blaak (2013) *Kinderhandel in Nederland. De aanpak van kinderhandel en de bescherming van minderjarige slachtoffers in Nederland*. Voorburg: Unicef/Defence for Children.
- Konus, G. (2014) *Het vondelingenluik. Een onderzoek naar de noodzakelijkheid en rechtmatigheid van het vondelingenluik in Nederland* (masterscriptie Tilburg University).
- Koster, G. (1995) *Vondelingen, wezen en bedelaars. De geschiedenis van Abbekerk-Lambertschaag*, 4-11.
- Lederer, J. (2013) 'Anchor baby': A conceptual explanation for pejoration. *Journal of Pragmatics*, 57(oktober 2013), 248-266. doi:10.1016/j.pragma.2013.08.007.
- Maas, H. (2000) Te vondeling gelegd: Peregrina van de Keer. *Het Griensvenneke*, 25(1), 18-20.
- Molevelt, M. (2011) *De geheime moeder. Een rechtsvergelijkend onderzoek naar de verschillen tussen Frankrijk en Nederland aangaande de toekenning van het juridische moederschap* (bachelorscriptie, Universiteit Utrecht).
- Mölgaard, K. (2012) *Anonimiteit – positieve verplichting of schending van kinderrecht?* (masterscriptie, Tilburg University).
- Moorman, J. & J.J. van Hasselt (1770) *Verhandelingen over de misdaden en der selver straffen*. Arnhem: Nyhoff.
- Neumann, J. (2007) *Rechtsfragen der anonymen Geburt – Institut neben der Babyklappe*. München: Grin.
- Noë, F. (2006) *Luca*. Amsterdam: Querido.
- Planbureau voor de Leefomgeving (2015) *Arbeidsmarkt zonder grenzen*. Den Haag.
- Pugh, G. (2007) *London's forgotten children: Thomas Coram and the Foundling Hospital*. Stroud: History.
- Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (2014) *Vondelingenkamer en babyhuis*. Den Haag.
- République Française Service Public (1 maart 2019) *Accouchement sous X*. Gevonden op www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F3136.
- Resnick, P.J. (1969) Child murder by parents: A psychiatric review of filicide. *American Journal of Psychiatry*, 126(3), 325-334. doi:10.1176/ajp.126.3.325.
- Resnick, P.J. (1970) Murder of the newborn: A psychiatric review of neonaticide. *American Journal of Psychiatry*, 126(10), 1414-1420. doi:10.1176/ajp.126.10.1414.
- Reuelta Eugercios, B.A. (2011) *Los usos de la inclusa de Madrid, mortalidad y retorno a principios del siglo XX (1890-1935) [Infant abandonment and infant mortality in the Foundling Hospital of Madrid, 1890-1935]* (diss. Universidad Complutense de Madrid).
- Rijsdijk, M. van (1997) *Schoentjes van een vondeling*. Weert: Van Buuren.
- Scheib, J.C. (2016) Patterns of Harmony and Dissonance in the History of Roselia Foundling Asylum and Maternity Hospital. *Gathered Fragments*, 26(1), 34-39.
- Sherr, L., J. Mueller & Z. Fox (2009) Abandoned babies in the UK – a review utilizing media reports. *Child care, health and development*, 35(3), 419-430. doi:10.1111/j.1365-2214.2009.00952.x.
- Singer, M.-B. (2008) *Babyklappen und anonyme Geburt: Verhindern Angebote anonymer Kindesabgabe Kindestötungen und -aussetzungen? Eine quantitative Untersuchung*. Berlijn: RabenStück.
- Snijders, J. (2003) Een levensgroot probleem: vondelingen. *0 | 25 Tijdschrift over jeugd*, 8(6), 12-17.
- Stichting Beschermde Wieg (2018) *Facts & figures 2014-2017*. Dordrecht.
- Swientek, C. (2007) *ausgesetzt - verklappt - anonymisiert: Deutschlands neue Findelkinder*. Burgdorf: Kirchturm.
- Terre des Hommes (2007) *Babyklappen und anonyme Geburt: ohne Alternative?*. Osnabrück.

- Terre des Hommes (2013) *Daten und Fakten. Tot bzw. Ausgesetzt-lebend aufgefundenene Neugeborene in Deutschland [2006-2012]*. Osnabrück.
- Terre des Hommes (2015) *Daten und Fakten. Tot bzw. Ausgesetzt-lebend aufgefundenene Neugeborene in Deutschland [2006-2014]*. Osnabrück.
- Terre des Hommes (2019) *Daten und Fakten. Tot bzw. Ausgesetzt-lebend aufgefundenene Neugeborene in Deutschland 2006 bis 2018*. Osnabrück.
- Teubel, A. (2009) *Geboren und Weggegeven: Rechtliche Analyse der Babyklappen und anonymen Geburt*. Berlin: Duncker & Humblot.
- Thesing, K. (2010) *Babyklappe - Fluch oder Segen? Eine kritische Auseinandersetzung unter ausgewählten Aspekten*. München: Grin.
- Tiggelen, K.B. van (2015) *Vondelingen ge(her)definieerd*. Paper. In: www.nidaa.nl.
- Tiggelen, K.B. van (2016) Vondelingen in Nederland. Actoren en factoren in het naoorlogse debat. *Mens en Maatschappij*, 91(3), 211-234. doi:10.5117/MEM2016.3.TIGG
- Tiggelen, K.B. van (2018) De mythe van de Nederlandse vondelingenluiken (1500-1900). *Sociologos*, 39(2), 87-106.
- Veldt, M. van der (2011) *Slachtoffer of dader? Een onderzoek naar de representatie van neonaticideplegers in de media* (bachelorscriptie Universiteit Utrecht).
- Verenigde Naties (1989) *VN-Kinderrechtenverdrag*. Genève.
- Vlemmix, H. (2016) *Anoniem bevallen en anoniem afstand doen bezien in het licht van het IVRK en het EVRM* (masterscriptie Tilburg University).
- White, M.J. (1986) Segregation and diversity measures in population distribution. *Population Index*, 52(2), 198-221. doi:10.2307/3644339.
- Wiel, K. van der (2010) *Dit kint hiet Willem, De Heilige Geest in Leiden, 700 jaar vondelingen, wezen en jeugdzorg*. Leiden: Primavera.
- Wiesner-Berg, S. (2009) *Anonyme Kindesabgabe in Deutschland und der Schweiz: rechtsvergleichende Untersuchung von 'Babyklappe', 'anonymer Geburt' und 'anonymer Übergabe'*. Baden-Baden: Nomos.
- Wijk, A. van (2015) *Kinderen in de Kamer. Een juridisch onderzoek naar de positieve verplichtingen uit het EVRM tot het aanpassen van de Nederlandse strafwetgeving rondom het anoniem achterlaten van een kind in een vondelingenkamer* (masterscriptie Tilburg University).
- Wijs-Heijlaerts, K.J. de (2019) *Stil Leven – zwanger, maar niet in verwachting. Een forensisch psychologische studie naar neonaticide in Nederland* (diss. Tilburg University).

Call for papers

Themanummer 'burgeropsporing' (2020/2)

De tweede editie in 2020 van *Tijdschrift voor Veiligheid* wordt een themanummer dat is gekoppeld aan een studiemiddag. Het onderwerp van het themanummer is 'burgeropsporing' in brede zin. Dat houdt in dat behalve bijdragen over echte burgeropsporing ook artikelen over bijvoorbeeld burgerparticipatie en burgers in actie (denk o.a. aan buurtapps) in aanmerking komen.

De redactie nodigt u graag uit om concrete voorstellen in te dienen voor een artikel dat past in dit themanummer. In uw voorstel (maximaal 1 A4) beschrijft u het onderwerp van uw artikel, de methoden die worden gebruikt en mogelijkerwijs de eerste resultaten van het onderzoek.

Uw voorstel kunt u mailen aan de redactiesecretaris van het *Tijdschrift voor Veiligheid*, Paulina Damen (pdamen@redactiebureau.nl). De redactie beoordeelt alle voorstellen en zal op korte termijn contact opnemen met de indieners over de uiteindelijke selectie. De beoordeling van de definitieve artikelen geschiedt op basis van een 'dubbel blind peer review'-procedure. De auteursinstructies zijn te vinden op www.editorialmanager.com/tvv/default.aspx.

De kernredactie van dit themanummer wordt gevormd door redactielid Robin van Halderen (Avans Hogeschool) en de gastredacteuren Nicolien Kop (Politieacademie) en Sven Brinkhof (Open Universiteit).

Artikelen moeten op 1 januari zijn ingeleverd via www.editorialmanager.com/tvv/default.aspx.

SUMMARIES

Rule violation predictive of incidents at chemical companies

Ellen Wiering, Arjan Blokland, Marieke Kluin, Wim Huisman & Marlijn Peeters

Both major disasters and smaller incidents at chemical companies impact the environment. Seveso regulations aim to limit the impact of the chemical industry on man and the environment. This leads to the expectation that violation of these rules is predictive of incidents. In the current study, incidents at chemical companies are predicted from the company's history of rule violation, previously reported incidents and corporate characteristics. Analysis of three years of inspection data and of six years of reported incidents, shows that the company's branch and previous reported incidents predict the occurrence of an incident. The company's history of rule violation, however, does not. Future research is needed to examine the different possible explanations for these contra intuitive results.

Clashing or shared imagination? Viewing experiences by Muslim youngsters and police students with ISIS-videos and Hollywood fiction in the Netherlands

Heidi de Mare, Sigrid Burg, Gawie Keyser, Dick de Ruijter & Gabriël van den Brink

Between 2013-2017 there were many ISIS videos circulating. It was generally assumed that these videos would encourage young Muslims to radicalize and join ISIS. But what do we actually know about the imaginary world of young people? Do sociological aspects such as the economic, cultural and religious background play a decisive role in this? Can we use the films and TV series that young people see as an entry into their imaginary world? To what extent can image analysis provide knowledge that contributes to safety issues? Commissioned by the Department of Counterterrorism, Radicalization and Extremism (CTER) of the Dutch National Police, the

IVMV Foundation invited, in a comparative pilot study, twenty Dutch youngsters (10 with a Muslim background and 10 police students) to share their viewing experiences with five trailers (3 Hollywood, 1 Netflix, 1 not explicit violent ISIS video) that touched on the ISIS issue. This resulted in a research report and a film (in Dutch as well as in English) that was presented in November 2017 (De Mare et al. 2017a; De Mare 2017b). A remarkable result was that their viewing experiences and feelings showed a lot of similarity.

Crossing a border: Dutch foundlings migrating from or to another country

Kerstin van Tiggelen

Within the group of Dutch foundlings, 28% are migratory foundlings: children coming from abroad to the Netherlands (inbound foundlings), and children going abroad from the Netherlands (outbound foundlings). According to the rational choice theory, there is at some point a rational decision behind human action, based on consideration of costs and benefits – terminology reminiscent of the origins within economic science. When viewed from that perspective, cross-border abandonment may be regarded to be a conscious effort to hinder detection. After all, abandonment of foundlings has been a criminal offence in the Netherlands since at least the Middle Ages. There is therefore also a vested interest in not attracting attention. Anyone abandoning a child and wishing to protect their identity will be attracted to locations that lack effective supervision, defined as guardianship within the criminological routine activities theory. However, the less familiar a location, the trickier it is to avoid visibility. Does the rational consideration of costs and benefits result in migratory foundlings being abandoned just over the border (in order that the perpetrators attract the least possible attention) or actually further inland (in order to detract from the cross-border activity, for

example)? Is there a comparable choice in terms of distance when people abandon native foundlings – children found in their country of birth? Relevant questions indeed, as greater insight into such variables can support the direction taken by detection activities. This study is an exploratory analysis of the distance between the domicile or birth location and the abandonment location of cross-border foundlings. The results will then be compared with the distances in the case of domestic foundlings.

AUTEURSGEGEVENS

Arjan Blokland is als bijzonder hoogleraar Criminology & Criminal Justice verbonden aan het Instituut voor Strafrecht & Criminologie van de Universiteit Leiden en als senior onderzoeker verbonden aan het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR).
a.a.j.blokland@law.leidenuniv.nl

Gabriël van den Brink was hoogleraar Maatschappelijke bestuurskunde, Universiteit Tilburg en is hoogleraar Filosofie van Cultuur en Bestuur bij Centrum Ethos, VU Amsterdam, www.vu.centrumethos.nl.
ga.brink@ziggo.nl

Sigrid Burg is beeldonderzoeker, beeldmaker en ondernemer. sigrid.burg@gmail.com

Wim Huisman is als hoogleraar Criminologie verbonden aan de afdeling Strafrecht & Criminologie van de Vrije Universiteit Amsterdam. w.huisman@vu.nl

Gawie Keyser is filmrecensent bij *de Groene Amsterdammer*. gawie.keyser@me.com

Marieke Kluin is als universitair docent Criminologie verbonden aan het Instituut voor Strafrecht & Criminologie van de Universiteit Leiden.
m.h.a.kluin@law.leidenuniv.nl

Heidi de Mare is gepromoveerd beeldwetenschapper en directeur van stichting IVMV, instituut voor maatschappelijke verbeelding, www.ivmv.nl.
heididemare.ivmv@gmail.com

Marlijn Peeters is als universitair docent Criminologie verbonden aan het Instituut voor Strafrecht & Criminologie van de Universiteit Leiden.
m.p.peeters@law.leidenuniv.nl

Dick de Ruijter is cultuurpsycholoog en zelfstandig onderzoeker, www.dickderuijter.nl. dickderuijter@xs4all.nl

Kerstin van Tiggelen is gepromoveerd in de Humanistiek en voorzitter van stichting Nederlands Instituut voor de Documentatie van Anoniem Afstanddoen (NIDAA).
info@nidaa.nl

Ellen Wiering is als junior onderzoeker verbonden aan de afdeling Strafrecht & Criminologie van de Vrije Universiteit Amsterdam. e2.wiering@vu.nl